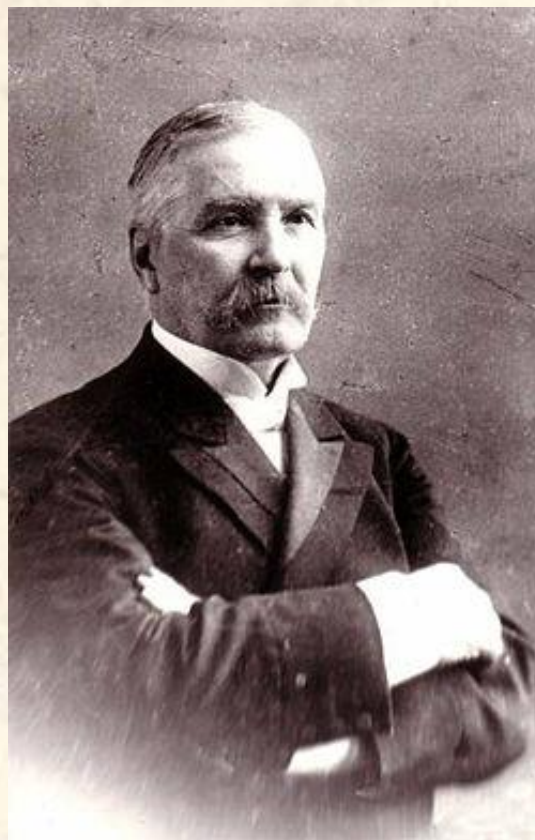

Лисенко Микола Віталійович ^{1842 - 1912}

*Підготувала учениця 10 класу Ярмощук
Каріна*

Микола Віталійович Лисенко — український композитор, піаніст, диригент, педагог, збирач пісенного фольклору, громадський діяч. До найвідоміших творів Лисенка належать, зокрема, гімн «Боже великий, єдиний, нам Україну храни», опери «Тарас Бульба», «Наталка Полтавка» й інші, його Друга фортепіанна рапсодія, Елегія для фортепіано, кантати «Б'ють пороги», «Радуйся, ниво неполитая» (на слова Тараса Шевченка) й інші. Лисенко створив численні аранжації народної музики для голосу й фортепіано, для хору та інших складів, а також написав значну кількість творів на слова Тараса Шевченка (романси, хори, кантати).

Коротка біографія

Микола
Лисенко, 1865

Микола Віталійович народився 10 (22) березня 1842 в селі Гриньки Кременчуцького повіту Полтавської губернії (нині Глобинський район) в родині дворянина, полковника. Походив з козацько-старшинського роду Лисенків. 1855 р. Миколу віддали до привілейованого навчального закладу - другої Харківської гімназії. У Харкові він займався з відомими музикантами М. Дмитрієвим і чехом Вільчеком. Талановитий підліток швидко став популярним у місті піаністом, якого запрошували на вечори і бали, де він виконував п'єси Моцарта, Бетховена, Шопена, блискуче імпровізував на теми українських народних пісень. Закінчивши гімназію, Лисенко вступив на природничий факультет Харківського університету. Але 1860 р. через матеріальні труднощі родина Лисенків переїхала до Києва, і Микола разом із троюрідним братом Михайлом Старицьким перевівся до Київського університету. Його він закінчив з відзнакою, а 1865 р. навіть захистив дисертацію на тему «Розмноження нитчастих водоростей».

Становлення Лисенка як громадського діяча пройшло у «Київській Громаді».

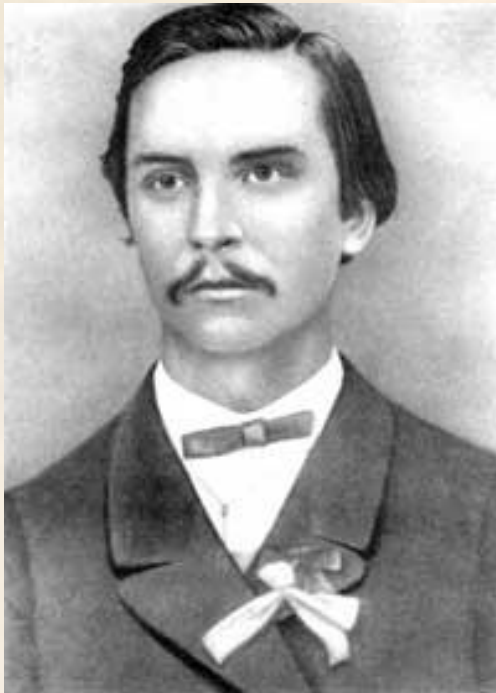
З 1865 по 1867, одразу після закінчення Київського університету, Лисенко працював у Таращі на посаді мирового посередника. Там же в Таращі на посаді офіцера драгунського полку працював і батько Миколи Лисенка, - Віталій Романович Лисенко. В цей період Лисенки активно збирають фольклор та публікують роботу „Про історичні вподобання у смаках і модах народного одягу у Сквирському та Таращанському повітах”.

1867-1869 - завершив музичне навчання у Лейпцігу.

1874-1875 - вдосконалював майстерність у Петербурзі в М.Римського-Корсакова.

З 1869 р. жив у Києві, де працював учителем гри на фортепіано, а 1904 року відкрив власну музично-драматичну школу.

Був у центрі музичного і національно-культурного життя Києва - виступав з концертами як піаніст, організовував хори, концертував з ними у Києві і по всій Україні

Микола Лисенко,
1869

Брав участь у «Філармонічному товаристві любителів музики і співу», «Гуртку любителів музики і співу», «Гуртку любителів музики» Я.Спиглазова, в організації недільної школи для хлопців-селян, пізніше - в підготовці «Словника української мови», у переписі населення Києва, в роботі Південно-Західного відділення Російського Географічного Товариства. Виступав як піаніст у концертах Київського відділення Російського музичного товариства, на вечорах Літературно-Артистичного Товариства, членом правління якого він був, у щомісячних народних концертах у залі Народної аудиторії. Організовував щорічні шевченківські концерти. Разом з О.Кошицем був організатором музичного товариства «Боян» (1905).

1908-1912 - голова ради правління «Українського Клубу». У хорах Лисенка здобули початки мистецької освіти К. Стеценко, П.Демуцький, Л.Ревуцький, О.Лисенко та інші. Грошовий збір від концертів йшов на громадські потреби, зокрема, на користь 183 студентів Київського університету, відданих у солдати за участь в антиурядовій демонстрації 1901 року.

Лисенка переслідував царський уряд, 1907 року він був на деякий час заарештований.

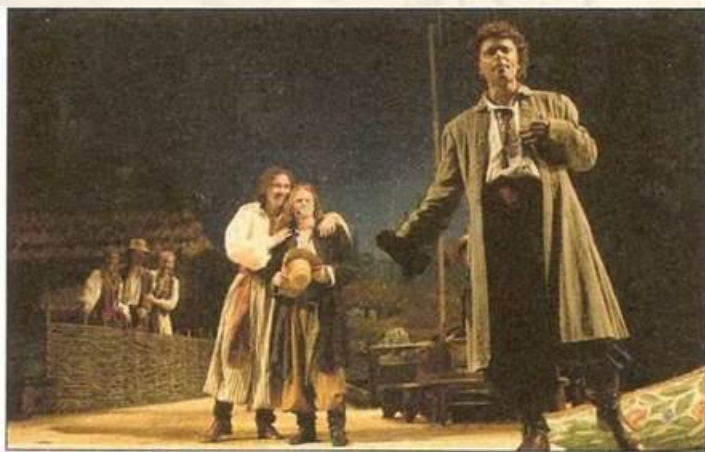
Помер у Києві, похований на Байковому кладовищі.

Творча спадщина

Микола Лисенко заслужено вважається засновником української національної музики. Суттєву роль у цьому відіграє як його композиторська, так і етнографічна діяльність. Етнографічна спадщина Лисенка — запис весільного обряду (з текстом і музикою) у Переяславському повіті, запис дум і пісень кобзаря О. Вересая, розвідки «Характеристика музыкальных особенностей малорусских дум и песен, исполняемых кобзарем Остапом Вересаем» (1874), «Про торбан і музику пісень Відорта» (1892), «Народні музичні інструменти на Вкраїні» (1894).

Сцена з опери «Ніч напередодні Різдва»

Сцена з опери «Наталка Полтавка»

У композиторській спадщині Лисенка важливе місце займають твори на тексти Тараса Шевченка. Музика до «Кобзаря», «Радуйся, ниво неполитая», «Б'ють пороги», «Гайдамаки», «Іван Гус» тощо, що стали наріжним каменем подальшого розвитку українського академічного музичного мистецтва та утвердження його самобутності. Лисенко — автор опер «Різдвяна ніч» (1874), «Утоплена» (1885), «Наталка Полтавка» (1889), «Тарас Бульба» (1890), «Енеїда» (1910), дитячих опер «Коза-дереза» (1880), «Пан Коцький» (1891), «Зима і Весна» (1892), оперети «Чорноморці», які стали основою українського національного оперного мистецтва.

Сценічні твори

Опери:

- «Андрашіада» (лібр. М.Старицького і М.Драгоманова, 1866-77),
- «Чорноморці» (лібр. М.Старицького за п'єсою Я.Кухаренка, 1872),
- «Різдвяна ніч» (лібр. М.Старицького за повістю М.Гоголя, 1873),
- «Утоплена» (лібр. М.Старицького за повістю М.Гоголя «Майська ніч», 1883),
- «Наталка Полтавка» (п'єса І.Котляревського, вокальні номери аранжував М. Лисенко, 1889),
- «Тарас Бульба» (лібр. М.Старицького за повістю М.Гоголя, 1890),
- «Відьма» (текст Л.Яновської, 1901, незак.),
- «Сапфо» (лібр. Л.Старицької-Черняхівської, 1896-1904),
- «Енеїда» (лібр. М.Садовського за І.Котляревським, 1919),
- опера-хвилинка «Ноктюрн» (лібр. Л.Старицької-Черняхівської, 1912),

Дитячі опери (перші в укр. музиці)

- «Коза-Дереза» (1888),
- «Пан Коцький» (1891),
- «Зима і Весна, або Снігова краля», 1892) - всі 3 на лібр. Дніпрової Чайки (Л. Василевської);

Музика до спектаклів

- «Чарівний сон» (текст М.Старицького, 1894),
- «Остання ніч» (текст М.Старицького, 1899) та ін.;

Вокально-симфонічні твори

кантати:

«Б'ють пороги» (1878),

«Радуйся, ниво неполитая» (1883),

«На вічну пам'ять Котляревському» (1895) - всі на сл. Т.Шевченка;

Для симфонічного оркестру

Менует і Адажіо, Увертюра на тему укр. нар. пісні «Ой запив козак, запив» (всі 1869, рукописи не знайдено).

Симфонія (ч.І, 1869),

Фантазія «Український козак-шумка» (1872);

камерно-інструментальні твори

Струнний квартет (ч. 3, 1868),

Струнне тріо (1869);

для скрипки з фортепіано

Фантазія на дві українські народні теми (1872-73, варіант -для флейти і фп.),

Елегійне капричіо (1894),

Елегія до дня роковин смерті Т.Шевченка (1912),

обробка української народної пісні «Сонце низенько» (1912);

для віолончелі і фортепіано

елегія «Сум» (1901);

для фортепіано(56)

Українська сюїта у формі старовинних танців (1867-69),

2 концертні полонези (1875),

2 рапсодії на українські народні теми (1875, 1877),

Соната (1875),

Баркарола (1873),

рондо, ноктюрни, мазурки, полонези, скерцо, вальси, марші, пісні, п'єси та ін.;

транскрипції;

Вокальні ансамблі

«Ми заспівали й розійшлись» (сл. Т.Шевченка, 1869),

«Коли розлучаються двоє» (сл. Г.Гейне, 1893),

«Пряля» (сл. Я.Щоголева, 1898) та інші;

Обробки народних пісень

Усього - понад 600 обробок українських народних пісень для хору або сольного виконання, з них

12 збірок по 10 творів (1886-1903),

«Веснянки» - два вінки (1897),

«Колядки і щедрівки» (1897),

«Купальська справа» (1897),

«Весілля» (1903),

для дітей

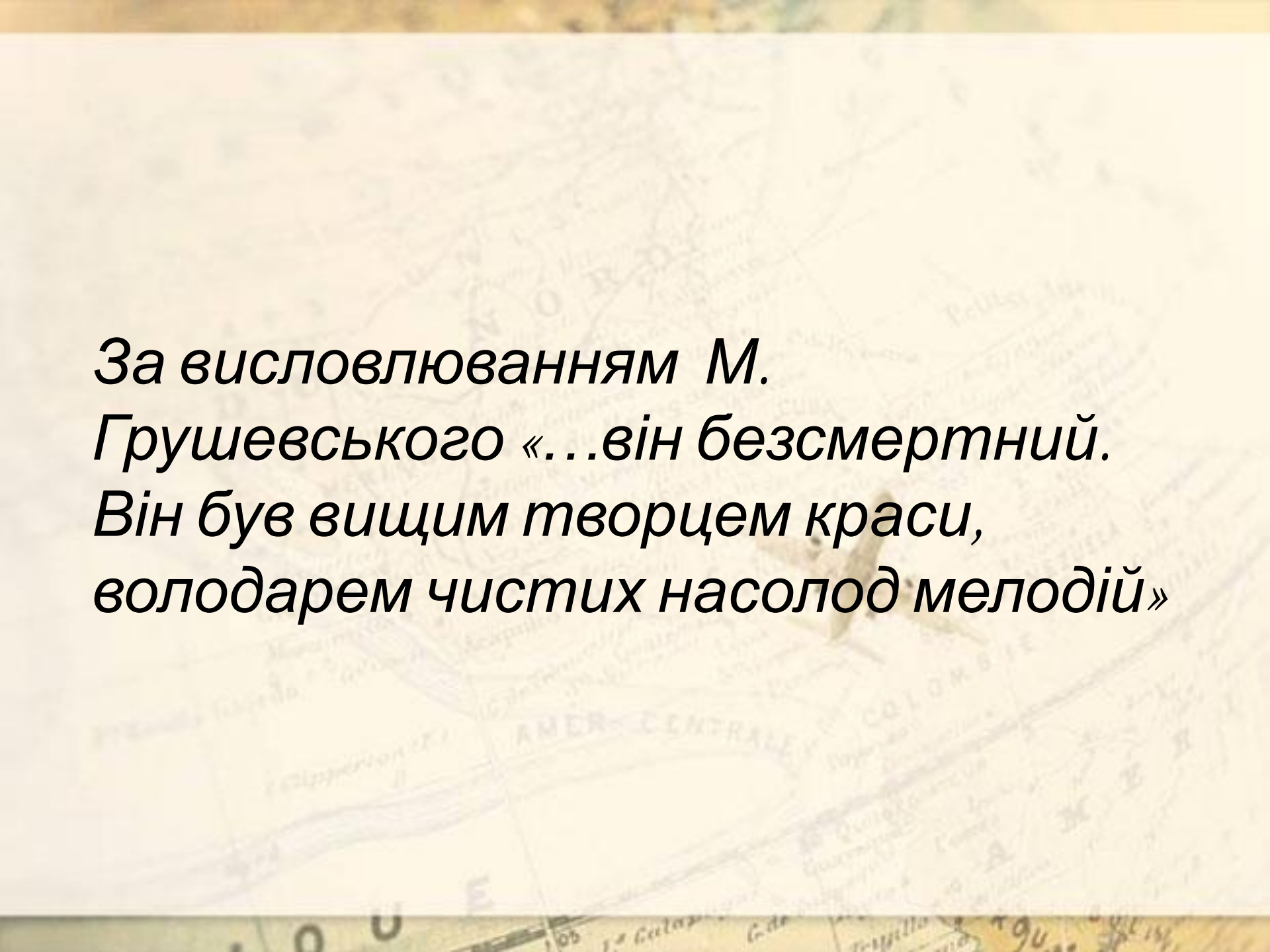
«Молодощі» (1876),

«36. нар. пісень» (1908) та ін.

Романси

Усього - 51

The background of the slide is a faded, sepia-toned map of Central America and the Caribbean. The map shows the outlines of the continents and islands, with some text labels like 'AMER-CENTRALE' and 'COLOMBIE' visible. The map is oriented with North at the top.

*За висловлюванням М.
Грушевського «...він безсмертний.
Він був вищим творцем краси,
володарем чистих насолод мелодій»*

Дякую за увагу

